

PHẬT GIÁO với việc

Xây dựng hạnh phúc gia đình

Đồng Minh

Gia đình là môi trường tốt nhất để xây dựng đời sống tình cảm con người. Do đó chúng ta phải biết tạo cho mỗi người trong gia đình có trái tim biết thương yêu, biết trách nhiệm. Nếu không thì ngược lại, gia đình sẽ trở thành địa ngục ở trần gian, mỗi ngày bốc khói ngạt ngạt khó thở, và cuối cùng bị tan rã. Con người hơn loài vật là có lý trí và nhiều tình cảm. Kẻ nào không biết thương yêu cha mẹ mình, anh chị em mình thì khó mà thương yêu người khác được. Vì vậy người Phật tử cần phải biết áp dụng lời dạy của Phật trong việc xây dựng gia đình mình thành một cộng đồng yên ấm hạnh phúc. Chúng ta phải biết tháo gỡ những tư tưởng lạc hậu, lỗi thời, hủ bại đã làm cho nhiều người trong gia đình đau khổ phiền muộn. Đó là cảnh chồng chửi vợ tồi, phu xướng phụ tùy, cha bảo con chết, con không chết là con bất hiếu; hay ngược lại con cái bất kính cha mẹ, vợ chửi chồng, như nhà thơ Trần Tế Xương đã than thở trong một xã hội luân lý quá suy đồi:

“Nhà kia lối đạo, con khinh bố,

Mụ nọ chanh chua, vợ chửi chồng.”

Luân lý Phật giáo là những nguyên tắc kinh động phù hợp với sự sống và sự sáng tạo. Đạo Phật chống lại thái độ cố chấp và giáo điều, luôn luôn cởi mở, dứt bỏ thành kiến để lắng nghe, đặt mình vào hoàn cảnh kẻ khác để cảm thông, chớ không phải để trách móc chỉ trích. Là người Phật tử, phải nên tìm hiểu tâm lý con cái, phải biết nhận xét hoàn cảnh xã hội và học đường ở những nước văn minh tiến bộ, để cho con cái được tự do giao tiếp, ngõ hầu có một chọn lựa hợp ý hợp thời. Đừng bao giờ cố chấp cho rằng “nam nữ thọ thọ bất thân” hay “cha mẹ đặt đâu, con ngồi đó”. Ngược lại, con cái không được hờn giận cha mẹ, mà phải biết thông cảm hoàn cảnh khó khăn của cha mẹ nuôi dạy con, đặt kỳ vọng vào con cái, cố gắng tham dự vào những lo lắng buồn vui của cha mẹ, để từ đó làm cho cha mẹ thông cảm hoàn cảnh mình.

Những Phật tử nào đã có gia đình, hay sắp có gia đình, chớ nên khinh suất trong công trình xây dựng một mái nhà êm

ấm bằng phép lục hòa và thập thiện nghiệp đạo của Phật.

I- THỰC HÀNH LỤC HÒA

Phép lục hòa là 6 cách hòa kính để xây dựng hạnh phúc gia đình.

1- THÂN HÒA ĐỒNG TRÚ.

Cùng sống chung với nhau dưới một mái nhà, hay một hoàn cảnh sinh hoạt cộng đồng, hoan hỉ chấp nhận sự có mặt của nhau. Thường thì mọi người trong gia đình ai cũng có nỗi niềm riêng. Trường hợp không chia sẻ được với ai trong gia đình mới đem chia sẻ với bạn bè. Một gia đình không đầm ấm thì khó mà chia sẻ được những nỗi niềm đó. Vậy phải tạo ra những cơ hội đầm ấm để mọi người cùng chia sẻ với nhau khi vui cũng như lúc buồn. Đó là niềm hạnh phúc lớn lao cho mọi gia đình.

2- KHẨU HÒA VÔ TRÁNH.

Nói lời từ tốn, không cãi cọ, tranh chấp và giận hờn chửi rủa, mắng nhiếc kẻ khác. Nói lời xây dựng bồi đắp, không gây chia rẽ, không làm tan rã đoàn thể. Luôn giữ thái độ bình tĩnh, nhã nhặn, thông cảm, ôn hòa mới tránh được mọi xung đột, ẩu đả. Tránh nói lớn tiếng nặng lời với kẻ khác, tục ngữ ta có câu: “Lời nói không mất tiền mua, lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau”.

3- Ý HÒA ĐỒNG DUYỆT.

Biết dung hòa ý kiến người khác để chấp nhận nhau và sống an vui với nhau. Mỗi người có ý kiến khác nhau, nhưng vẫn sống hòa thuận với nhau, thương mến nhau, nếu ta biết tỏ thái độ cởi mở, biết lắng nghe, biết hiểu để dung hòa ý kiến nhau. Phải biết tôn trọng ý kiến kẻ khác, và đừng bao giờ chế nhạo và độc tài bắt ép kẻ khác phải nghe theo ý mình. Nhiều

khi ý kiến của người lớn hay tập thể vẫn bị lấn lướt, ý kiến con cái và cá nhân lại đúng hơn. Nhất là phải biết lưu tâm đến những lo âu của kẻ khác để góp ý xây dựng một cách thân mật hơn là chỉ trích. Xưa ông Galilê cho rằng trái đất tròn, nhưng Giáo hội Thiên Chúa cứ khẳng khái bảo là trái đất vuông và dùng quyền lực bức tử ông ta.

4- KIẾN HÒA ĐỒNG GIẢI.

Trao đổi và chia sẻ với nhau những ý kiến, những nhận thức. Tuy nhận thức và ý kiến này có thể nghịch nhau, nhưng nếu mọi người đều biết cởi mở, lắng nghe và phá chấp thì họ có thể hiểu rõ được quan điểm kẻ khác, học được những điều mới lạ.

Nhiều gia đình giàu có nhưng không hạnh phúc, vì ý kiến của người trong nhà trái nghịch nhau. Tuy nhiên, có những gia đình nghèo nhưng hạnh phúc, vì cha mẹ và con cái đều đồng tâm nhất chí trong việc xây dựng hạnh phúc gia đình, và thực hiện lý tưởng xây dựng con người và xã hội. Lý tưởng đại thừa Phật giáo dạy ta xây dựng con người xứng đáng biết lo lắng cho người khác, cho xã hội, quốc gia. Sự bàn luận giữa cha mẹ và con cái trong gia đình về các vấn đề kinh tế, xã hội, chính trị trong ánh sáng giác ngộ của đức Phật, sẽ tạo cho mọi người trong gia đình những quan điểm, những kiến giải trở nên gần bó và thân ái hơn.

5- LỢI HÒA ĐỒNG QUÂN.

Tài sản là của chung, mọi người có quyền sử dụng và chia sẻ theo nhu cầu thiết yếu của mình. Mọi người có trách nhiệm gìn giữ và bồi đắp những tài sản chung đó.

Tiền bạc và của cải chỉ là vật ngoại thân, nhưng thiếu nó thì gia đình trở nên túng quẫn, dễ sinh ra xung đột. Mặc dù người cha là trụ cột trong gia đình, làm ra tiền của, nhưng người mẹ cũng có công chăm sóc cửa nhà con cái. Vì vậy ngân sách gia đình là của chung, “của chồng công vợ”. Người cha chớ nên cho rằng tiền mình làm ra thì tự ý tiêu xài, rồi đưa cho vợ con bao nhiêu tùy thích. Gia đình phải thực sự là một cộng đồng ruột thịt, phải để cho con cái biết rõ tình trạng ngân sách gia đình. Một khi con cái được quyền biết đến và góp ý bàn cãi về ngân sách gia đình, thì tự nhiên chúng bỏ đi những đòi hỏi quá đáng, và đồng thời có trách nhiệm đóng góp, lo lắng và thương yêu cha mẹ nhiều. Cha mẹ đừng bao giờ bắt con cái phải đưa hết tiền lương cho mình mà không chịu chi ra cho chúng. Ngược lại con cái cũng đừng quá tiêu xài để cha mẹ phải trả hết mọi chi phí của mình như tiền điện, điện thoại....

6- GIỚI HÒA ĐỒNG TU.

Cùng nhau học tập và giữ gìn với nhau những kỷ luật đã được chấp nhận, như là những nguyên tắc hướng dẫn đời sống cộng đồng.

Đối với người Phật tử, cần phải giữ gìn giới luật, đó là kỷ luật do Phật chế ra cho các đệ tử nương theo mà tu hành giải thoát. Giới luật rất quan trọng, như chiếc thuyền đưa người qua sông, như ngọn đuốc soi đường cho khách dạ hành, và là tuệ mạng của người Phật tử. Người Phật tử muốn xây dựng một gia đình đầm ấm hạnh phúc phải thực hành giới thập thiện nghiệp đạo.

II- GIỮ GÌN THẬP THIỆN NGHIỆP ĐẠO

Thập thiện nghiệp đạo là con đường sự nghiệp của mười điều thiện.

THỨ NHẤT: Không được giết hại sinh vật, dù là sinh vật thật bé nhỏ. Ta phải tôn trọng sự sống của chúng, luôn luôn tìm cách che chở chúng, không được tán thành hay xúi giục người khác giết hại, ngoại trừ trường hợp vài sinh vật quá nguy hiểm gây tác hại cho người như vi trùng chẳng hạn, ta mới trừ khử chúng mà thôi.

THỨ HAI: Không được trộm cắp tiền bạc, của cải của người khác, dù vật nhỏ như cây kim, sợi chỉ; nếu người không cho là không được lấy. Luôn biết tôn trọng quyền tư hữu của kẻ khác, nhưng cũng phải biết ngăn chặn những kẻ làm giàu bất chính trên đau khổ của dân chúng.

THỨ BA: Không được tà dâm, phá hoại hạnh phúc gia đình, danh dự người khác. Luôn luôn bảo vệ danh dự bản thân mình.

THỨ TƯ: Không được nói dối để mưu cầu tài lợi và kính phục. Phải nói lên sự thật để cứu người vô tội, làm sáng tỏ

những gian dối bất công tàn ác. Không được phê bình lên án những điều mà mình chưa thấy tận mắt. Trường hợp nói dối để cứu người hay vật thì được.

THỨ NĂM: Không được ý ngữ, nghĩa là không nói lời thù dật, chuyện không nói có, chuyện có nói không, loan truyền những tin thất thiệt gây hoang mang sợ hãi cho người. Phải nói lời chân thực để gây tín nhiệm nhau.

THỨ SÁU: Không được lưỡng thiệt; nghĩa là không được nói hai lưỡi, đến người này nói chuyện xấu người kia; đến người kia nói xấu người này, nói lời ly gián, tạo nên bất hòa giữa mọi người, và làm chia rẽ tan rã đoàn thể. Phải nên nói lời hòa giải xây dựng để gây đoàn kết thương mến nhau.

THỨ BẢY: Không được nói lời hung ác, chửi bới, nguyên rủa kẻ khác, tạo nên sự sân hận oán thù. Phải nói lời ôn hòa dịu dàng, không được to tiếng cãi vã.

THỨ TÁM: Không để cho lòng tham điều khiển mình, không đắm mình trong danh lợi tài sắc. Phải biết sống giản dị, nghĩ tới tha nhân, xem tiền tài vật chất như tro bụi.

THỨ CHÍN: Không được để lòng sân hận, thù oán. Lửa sân để đốt cháy hết công đức. Do đó phải biết quán từ bi và duyên sinh để dập tắt tâm niệm sân hận.

THỨ MƯỜI: Không được say mê ôm giữ tà kiến, những quan điểm và lý thuyết trái với duyên sinh nhân quả. Không nên cho rằng kiến thức mình có là chân lý tuyệt đối. Phải có thái độ phá chấp, cởi mở để đón nhận ý kiến kẻ khác.

Sáu pháp hòa kính và con đường sự nghiệp của 10 điều thiện của đức Phật là nền tảng căn bản Phật pháp sẽ giúp cho người Phật tử thoát được những buồn phiền đau khổ trong việc xây dựng hạnh phúc gia đình. Người Phật tử phải sống trong tỉnh thức, luôn luôn thể hiện lòng từ bi hỷ xả đối với mọi người, biết dùng trí tuệ hướng dẫn hành động hằng ngày sao cho phù hợp với chánh pháp, soi rọi lòng mình, làm tan biến óc mê hoặc ích kỷ, không còn tâm niệm địa phương bè phái. Người Phật tử phải biết sống lợi tha, phải mở rộng cõi lòng “thương người như thể thương thân” và lúc nào cũng mang tâm nguyện cứu người giúp đời, cho đời bớt đi sầu muộn. Được như thế mới xứng danh là người Phật tử đang theo gót chân đức Phật, sống đời đạo hạnh, có nhiều hạnh phúc hơn trong việc xây dựng một mái nhà êm ấm vui tươi hòa thuận. ◉

**SẮC
HƯƠNG
PHẬT
ĐÀN**

Bình minh sáng muôn ngàn chim non hót
 Hoa lá xanh đầy nhựa sống tinh anh
 Rằm tháng Tư, ngày thế giới an lành
 Chuông đánh thức chúng sanh đang mê ngủ.
 Ngày Phật Đàn bao đàn con lam lũ
 Dắt tay nhau về thế giới yên bình
 Mạch sống đạo màu, trang trải vô tình
 Niềm giao cảm lung linh trong nhân giới.
 Đoàn Phật tử tung tăng vui ngày hội
 Cờ thiêng liêng lượn khắp nẻo quê cha
 Năm sắc Phật nhuận thấm vạn cửa nhà
 Hương toả ngát bay xa vào tâm thức.
 Bài kinh tụng cõi sắc-không thị tức
 Giữa dòng đời luôn rơi rớt tâm hồn
 Phật Đàn về mang lại những mầm non
 Tô đậm nét đạo vàng son in dấu!!!

Thích Thiện Hữu